

Geachte heer/mevrouw,

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v. staatssecretaris Heijnen
Postbus 20901
2500 EX 'S-GRAVENHAGE

Datum
13 januari 2022
Kenmerk
TLE/U202200026
Telefoon
06 22936296
Bijlage(n)
-

Onderwerp

Zienswijze ministeriele regeling textiel

Gemeenten hebben grote ambities op het verlagen van de hoeveelheid restafval en het inzamelen van grondstoffen voor hergebruik en recycling. Zij leveren daarmee een waardevolle bijdrage aan een (meer) circulaire economie. De VNG vindt het in dit kader een goede ontwikkeling dat met het beleidsprogramma 'Circulair textiel 2020 – 2025' wordt toegewerkt naar een circulaire textielketen.

Met de regeling ontstaat er een private verantwoordelijkheid voor producenten. Met deze zienswijze geven wij een aantal aandachtspunten mee, om bij de inrichting van die uitgebreide verantwoordelijkheid (UPV) een échte stap te maken richting een circulaire textielketen. Een stap waarmee producenten serieus werk moeten gaan maken van hun producentenverantwoordelijkheid en al aan de voorkant rekening houden met de afdankfase (en duurzaamheid) van hun product. Naast de aanstaande private verantwoordelijkheid voor producenten, is er sprake van een publieke verantwoordelijkheid voor de inzameling van textielafval. Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Per 1 januari 2025 moeten gemeenten textiel gescheiden inzamelen op grond van het Besluit gescheiden inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Daarnaast zijn zij vaak eigenaar en/of beheerder van de openbare ruimte.

Volgens de VNG is een circulaire, optimaal functionerende textielketen alleen te bereiken door een serieuze verandering aan de voorkant van de keten te bewerkstelligen en een passende samenwerking met gemeentelijke inzamelsystemen te realiseren, waarin lokale beleidsvrijheden worden gerespecteerd.

Voorkomen is beter dan genezen

Zoals in de regeling benoemd wordt, werd in 2012 in Nederland nog 255 kiloton textiel afgedankt terwijl dit in 2018 al opgelopen was tot 305 kiloton textiel. Deze UPV zou als voornaamste effect een milieuwinst moeten opleveren door het verminderen van de totale hoeveelheid textielafval.

Dit terwijl de regeling zich nu vooral richt op de afvalfase van textiel (artikel 3 tot en met 6 over recycling en hergebruik). Wanneer bij de productie geen kwaliteitseisen worden gesteld, wordt een circulaire textielketen belemmerd. De VNG pleit er dan ook voor om prikkels voor producenten in te bouwen voor het ontwerpen van kleding die langer meegaat en makkelijker te recyclen of te repareren is. Eén van de manieren om dit te doen is door producenten verantwoordelijk te maken voor de afname van het aandeel textiel dat niet gescheiden wordt ingezameld of dat na inzameling niet geschikt blijkt voor recycling of hergebruik. Alleen op deze manier bereiken we de hogere treden op de r-ladder.

Risico's voor gemeenten in de uitvoeringspraktijk

In de toelichting van de regeling wordt onder financiële gevolgen aangegeven dat “een eerste inschatting is dat er voor gemeenten niet heel veel verandert”. Wij verwachten dat er voor de gemeenten wel degelijk veel gaat veranderen.

Met de regeling wordt een private verantwoordelijkheid voor producenten voor de inzameling van textielafval aan de publieke verantwoordelijkheid toegevoegd. Aan de potentiële gevolgen hiervan voor gemeenten wordt ons inziens in de regeling aan voorbij gegaan. Het is noodzakelijk dat de regeling rekening houdt met de bestaande uitvoeringspraktijk. Het in de UPV respecteren van (bestaande) overeenkomsten met derden voor inzameling en/of sortering en de vaststelling dat gemeenten de vrijheid hebben om zelf te bepalen hoe de inzameling van textiel tot stand komt, horen daarbij. Vanuit de gemeentelijke zorgplicht en de in LAP3 aangegeven scheidingsregels, dienen gemeenten hun rol als lokale ketenregisseur te kunnen blijven invullen. De regeling gaat hierop onvoldoende in.

Een kostendekkende inzameling van textiel is voor de gemeenten een belangrijk uitgangspunt. Volgens de regeling kunnen producenten van textiel er voor kiezen om een eigen inzamelsysteem voor textiel op te zetten. De kans is hierbij aanwezig dat hierdoor het zogenaamde ‘cherry picking’ ontstaat: goed herbruikbare (en verkoopbare) textiel vindt zijn weg via het inzamelsysteem van producenten(winkels) en overig laagwaardig textiel van slechte kwaliteit wordt ingezameld via gemeenten. Hierdoor zal de onduidelijkheid voor onze inwoners (over wat ze dienen te scheiden en waar ze dat dienen in te leveren) toenemen en zullen de netto inzamelkosten voor gemeenten hoger worden. De voorliggende regeling moet een vergoedingensystematiek borgen, die kostendekkend is, zodat de regeling geen opdrijvend effect kan hebben op de afvalstoffenheffing.

Lokale beleidsvrijheid van belang

Gemeenten staan aan de lat voor de brede inzameling van huishoudelijke afval. Een toekomstig innamesysteem moet dan ook in samenhang worden gezien met de methodiek van inzameling van andere afvalstromen en textiel dat buiten de reikwijdte van de UPV valt. Gemeenten moeten daarnaast binnen een toekomstig innamesysteem zelf kunnen bepalen hoe de inzameling van textiel tot stand komt en tot hoever ze in de keten actief zijn. Hierbij moet er ruimte blijven voor lokale initiatieven en bestaande afspraken met bijvoorbeeld kringloopwinkels en verenigingen. Gezien de maatschappelijke functie is het van groot belang dat deze afspraken kunnen blijven voortbestaan.

Kringlopen vervullen bijvoorbeeld een belangrijke rol in het bieden van werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, onder meer bij het verzamelen/sorteren/bewerken en de verkoop van textiel.

Optimale producentenverantwoordelijkheid vraagt regie van het rijk

In de regeling is opgenomen dat het voor de hand ligt dat producenten afspraken maken met gemeenten over een passende vergoeding voor de gescheiden inzameling van textiel, gegeven de zorgplicht van gemeenten voor de gescheiden inzameling van textiel. Ervaring met andere UPV-trajecten laat zien dat het belangrijk is dat het rijk regie pakt op het proces, om te komen tot afspraken rond een passende vergoeding in combinatie met een werkbaar en uitlegbaar systeem voor gemeenten en hun inwoners. De VNG roept het rijk daarom op om verantwoordelijkheid te nemen door ervoor te zorgen dat er onder onafhankelijk voorzitterschap een regie-orgaan tot stand komt dat de invoering en de werking van de UPV voor textiel monitort, begeleidt en evalueert.

Wij zijn graag bereid toelichting te geven op onze zienswijze. Voor een meer gedetailleerde bijdrage van de gemeentelijke uitvoeringspraktijk verwijzen wij u ook graag naar de zienswijzen van individuele gemeenten en de NVRD.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten